

AGENDA

17 september

Amsterdam, Science Park, CWI-gebouw
BIG GRID Symposium Het BIG GRID project richt een Nederlands Science Grid in voor alle wetenschappelijke disciplines – van hoge-energie fysica en life sciences tot alfa- en gamma-wetenschappen – die steeds meer data-opslag en rekenkracht nodig hebben. Tijdens deze officiële aftrap van het project worden de mogelijkheden besproken van toegang tot dat Grid voor geavanceerd wetenschappelijk onderzoek. www.biggrid.nl

25 en 26 september

SPINLAB, Vrije Universiteit Amsterdam
International workshop on Geo-ICT and the role of location within science.
 The objectives of the workshop are both to increase knowledge of the current use of Geo-ICT in science and to come up with (methodological) strategies to promote more effective use in the future.

2 oktober

Amsterdam – Persmuseum
Studiedag Krantendigitalisering
 Kranten digitaliseren vergt specialistische kennis en is kostbaar. Deze studiedag van de Nationale Werkgroep Krantendigitalisering heeft als doel het bevorderen van deskundigheid van erfgoedinstellingen die kranten digitaliseren. www.den.nl/kennis/thema/kranten

7-9 oktober

Ann Arbor, Michigan, USA
3rd International Conference on e-Social Science ESRC National Centre for e-Social Science (NCESS) University of Manchester <http://ess.si.umich.edu/>

11 oktober

Antwerpen, Rubenianum
Studiedag Gebruikersonderzoek Digitaal Erfgoed
 Op initiatief van de Vereniging voor Geschiedenis en Informatica is er veel aandacht voor de vraag wie de bezoekers zijn van cultureel-erfgoed sites en de gebruikers van erfgoed informatie. Ook worden drie genomineerden voor de VGI innovatieprijs gepresenteerd en wordt de winnaar bekendgemaakt. Aanvang 13.00uur. Aanmelden: berk@kitlv.nl

31 oktober

Den Haag, Koninklijke Bibliotheek
Studiedag: opzetten van beeldbanken
 Studiedag van de Taskforce Archieven, het Geheugen van Nederland, Erfgoed Nederland en DEN met inspirerende praktijkvoorbeelden en workshops over organisatorische, juridische en technische aspecten van het opzetten van een beeldbank. Bedoeld voor zowel 'beginners' als 'gevorderden' op beeldbank gebied binnen de erfgoedsector. www.kb.nl

1-2 november

Den Haag, Koninklijke Bibliotheek
Tools & Trends, Internationale conferentie over digitale duurzaamheid
 Zie pagina 7 in dit nummer

1-3 november

College Park, Maryland, USA
The TEI Members' Meeting TEI@20
 Twenty years of supporting the digital humanities www.lib.umd.edu/dcr/events/teiconference/

22 november

Den Haag, NWO Java Gebouw
Nederland in Vergelijkend Perspectief – Symposium European Social Survey DANS, VU, NWO
 Symposium over de gegevens van de European Social Survey (ESS), met onder meer Nederlandse onderzoekers die betrokken zijn bij of gebruik maken van ESS. Vergelijkingen tussen Nederland en de andere Europese landen, maar ook tussen ESS en andere projecten. Doel is ook om sociaal-wetenschappelijk onderzoekers vertrouwd te maken met inhoud en gebruik van de rijke ESS gegevens. www.dans.knaw.nl/nl/dans_symposia/en/http://ess.nsd.uib.no/

22-24 november

Vilnius, Vilnius University, Lithuania
Textual Scholarship and the Canon
 The 4th International Conference of the European Society for Textual Scholarship www.textualscholarship.org/ests/conference07/index.html

De politiek van langetermijnarchivering

Een onderdeel van het succesvolle Duitse voorzitterschap van de Europese Unie was een conferentie over Europese samenwerking in digitale langetermijnarchivering. Strategische en praktische aspecten kwamen op 20 en 21 april aan de orde in Frankfurt. De Deutsche Nationalbibliothek was organisator; de Koninklijke Bibliotheek speelde een prominente rol. De conferentie had een politiek doel. Bijna alle bijdragen benadrukten hoe er invulling wordt gegeven aan het beleid van de EU voor digitale duurzaamheid. De bijdrage van Pat Manson, die als hoofd van de afdeling Cultural Heritage and Technology Enhanced Learning van de Europese Commissie de strategie van de EU voor digitale duurzaamheid uiteenzette, was daarom het meest interessant.

Manson noemde een aantal speerpunten: (1) de Commissie wil dat er meer wordt samengewerkt tussen en binnen lidstaten. Drempels rondom toegang en behoud kunnen niet in isolatie opgelost worden. Oplossingen zijn niet direct voorhanden dus moet er flink geïnvesteerd worden in Research en Development; (2) de Commissie ziet een kloof tussen onderzoekers in maatschappij- en geesteswetenschappen en informatici, die gedicht moet worden omdat beiden van elkaar kunnen profiteren;

Van rollenspel naar gaming

Door de hausse in computergames ontstaat vooral in het onderwijs steeds meer belangstelling voor het gebruik ervan. Simulatie en gaming zijn op zich niets nieuws: de 'International Simulation and Gaming Association' hield in Nijmegen al haar 38e jaarlijkse conferentie (van 9-13 juli). Maar de rollenspel-achtige toepassingen die al decennia worden gebruikt om mensen in organisaties bewust te maken van bijvoorbeeld veranderingsprocessen worden steeds vaker vervangen door computerspellen.

Op de conferentie zochten mensen met zeer diverse achtergronden vanuit zowel de traditie ('first life') als de nieuwe computergestuurde toepassingen ('second life') naar de elementen die games en simulaties effectief maken. Uit diverse bijdragen bleek dat een belangrijk element van traditionele toepassingen is dat gewerkt wordt met één of meer facilitators die het proces begeleiden, sturen, feedback geven en reflectie uitlokken. Bij computertoepassingen ontbreken deze meestal en moet de computer deze taken overnemen. Dit is echter niet zo eenvoudig. Er blijken nog weinig richtlijnen te zijn voor elementen die in educatieve computergames het leren kunnen ondersteunen. Feedback is in veel games vaak te beperkt en alleen op

DIE DEUTSCHE BIBLIOTHEK

Het gebouw van de organiserende Deutsche Nationalbibliothek bij nacht

(3) de kosten van toegang tot data, opslag en hergebruik zijn momenteel nog niet te specificeren. Hoewel dit probleem niet makkelijk aan te pakken is, ziet de Commissie graag aanzetten daartoe; en (4) de Commissie constateert dat kennis wel bij enkele spelers aanwezig is en ziet deze graag wijder verspreid worden.

Behalve de strategie van de Europese Commissie kwamen twee hoofdonderwerpen aan de orde. Het eerste was 'Strategies and Cooperative Approaches of Long-term Pre-

servation in the European Union'. Centraal stond hier de creatie van een overkoepelende Europese organisatiestructuur voor digitale preservatie, waarin de KB een leidende rol speelt. Nationaal ligt de nadruk op het ontstaan van Coalities voor Digitale Duurzaamheid. Het tweede hoofdonderwerp was 'Cooperative

Long-term Digital Preservation Solutions in Europe'. Daarbij lag de nadruk op oplossingen voor digitale duurzaamheid, die momenteel met name worden ontwikkeld en gezocht in de criteria voor betrouwbaarheid en standaards en in workflows, procedures en tools. (LS, PB)

www.langzeitarchivierung.de/eu2007/index.php

'Weet wat je meet en waarom'

Uitdagingen voor meetsceptici waren er 28 juni genoeg op het symposium 'Kwantitatieve benaderingen in het taal- en letterkundige onderzoek en elders in de geesteswetenschappen'. De bijeenkomst van het Meertens Instituut vormde de pendant van het in maart verschenen themanummer van het Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde (TNTL) over hetzelfde onderwerp.

Voor wie nog weinig met kwantitatieve methoden heeft gewerkt was de middag zeer inspirerend. Frans Hinskens (Meertens instituut, VU) hield een verhelderende inleiding over kwantitatieve benaderingen in taal- en letterkundig onderzoek en ging daarbij ook in op de scepsis over zulke benaderingen binnen de alfawetenschappen. Daarna volgden eerst lezingen over het letterkundig onderzoek: Karina van Dalen-Oskam (Huygens instituut) over stijlonderzoek met Burrows' Delta en Max Louwerse (University of Memphis) over inhoudsanalyse met behulp van Latent Semantic Analysis (LSA). Louwerse daagde vooral de literatuurwetenschappers uit door in te gaan op de volgens hem nog steeds onder hen veel te prominente anti-empirische opvatting. Vanuit de taalwetenschap spraken vervolgens twee dialectologen en een psycholinguïst. Wietske Vonk (Max Planck Instituut) ging in op de laatstgenoemde discipline, waarbij

zij illustreerde hoe door het meten van oogbewegingen geconcludeerd kan worden dat al tijdens het lezen van een voornaamwoord eenduidige informatie over de verwijzing in het voornaamwoord van een zin onmiddellijk door de lezer gebruikt wordt.

De dialectometrie kwam aan bod in de lezing van Marco René Spruit (Meertens Instituut), die een onderzoek presenteerde naar de rol van geografie (de onderlinge afstand tussen twee dialecten) en inwonersaantallen in de verklaring van dialectvariatie. Roeland van Hout (Radboud Universiteit) ging tenslotte in op kwantitatieve analyses van taalvariatie. Op het symposium was ook ruimte voor het kwantitatieve echtheidsonderzoek van schilderijen (door J. van der Lubbe, TU Delft) en voor kwantitatieve stijl-analyse van muziek (door Peter van Kranenburg, Meertens Instituut).

Misschien wel de grootste pioniers in dit gezelschap waren de niet-taalkundigen, en dan met name de literatuurwetenschappers. Het is duidelijk dat binnen hun vakgebied de kwantitatieve benadering nog niet kan bogen op een lange traditie. 'Meten is weten', daar waren alle aanwezigen het wel over eens, maar vooral ook: weet wat je meet en waarom. (Katrien Depuydt)

www.tntl.nl

www.isaga2007.nl/